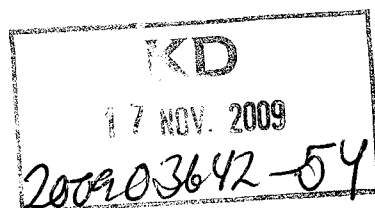

Meråker kommune
Adm.skole, oppvekst og kultur

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 Oslo

Deres ref:

Vår ref:
2009/730-5

Saksbehandler:
Elin Nicolausson 74813230

Dato:
13.11.2009

Høring NOU 2009: 18 "Rett til læring"

Oversender Meråker kommune's uttalelse til høring: "Rett til læring".

Med hilsen

Egil Haugbjørg
sektorsjef

Elin Nicolausson
Konsulent

Postadresse
7530 Meråker
E-post
postmottak@meraker.kommune.no

Org.nr
835231712
Hjemmeside
www.meraker.kommune.no

Telefon
74813230
Telefaks
74813390

Bank
4470.06.00030
Skatt
6345 06 17115

Meråker kommune

Arkiv: A24
Arkivsaksnr: 2009/730-4
Saksbehandler: Egil Haugbjørg

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Komite skole, oppvekst og kultur	78/09	07.10.2009
Kommunestyret	85/09	26.10.2009

Høring NOU 2009: 18 "Rett til læring"

Journalposter i sak

1	I	NOU 2009:18 - Rett til læring. Høring om spesialundervisning	Kunnskapsdepartementet
2	U	Høring om spesialundervisning.	Meråker skole m.fl.
3	I	Kommentarer til høring av NOU 2009:18 - Rett til læring	Meråker PP-Tjeneste
4	S	Høring NOU 2009: 18 "Rett til læring"	

Vedlegg

Kommentarer til høring av NOU 2009:18 - Rett til læring

Rådmannens forslag til

innstilling:

Meråker kommune slutter seg til merknadene (kommentarene) fra Meråker PPT datert 23.09.09.

Behandling i Komite skole, oppvekst og kultur - 07.10.2009 :

Innstilling Komite skole, oppvekst og kultur - 07.10.2009 :

Rådmannens forslag til innstilling enstemmig vedtatt.

Behandling i Kommunestyret - 26.10.2009 :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak i Kommunestyret - 26.10.2009 :

Meråker kommune slutter seg til merknadene (kommentarene) fra Meråker PPT datert 23.09.09.

Saksopplysninger

Kunnskapsdepartementet har i brev av 22.07.09 sendt innstilling fra utvalget for bedre læring for barn, unge og voksne med særskilte behov på høring.

Høringsfristen er satt til 27.11.09.

Skolen, barnehagene, logopedtjenesten, barnevernstjenesten, helsestasjonen og de aktuelle fagforeningene fikk en frist fra sektorsjefen i brev av 04.08.09 til å komme med innspill til høringen.

Av de tilskrevne har det kommet kommentarer fra PP-leder innen den lokalt gitte fristen. Denne kommentaren vedlegges saksdokumentene.

Innstillinga er et omfattende dokument, og jeg har valgt å kopiere opp utvalgets forslag – oppsummert over 3 sider – og legge disse ved saksdokumentene.

Det er foretatt et omfattende kartleggings- og analysearbeid i forbindelse med denne innstillinga. Hovedutfordringene slik utvalget ser det og vil trekke fram:

- Tendensen til ensretting og mangel på hensyn til mangfoldet blant dem som får opplæring.
- Ulike oppfatninger av regelverket.
- Mangel på samordning av tilbudene og samarbeidskompetanse.
- Forhold knyttet til den spesialpedagogiske innsatsen.

I saksframlegget baserer jeg meg på de innsendte merknader/kommentarer som er blitt tilsendt fra Meråker PPT ved PP-leder Rigmor Winther.

Vurdering

Det er foreslått en rekke tiltak for alle trinn: Fra barnehage til voksenopplæring.

Felles for alle nivåer er at behovet for hjelp og kompetanse til utredninger stadig øker.

Henvisningene til PPT, BUP og andre gjør at ventelistene til utredning blir stadig lengre og lengre. Stjørdal PPT – som Meråker har samarbeidsavtale med – rapporterer at de nå har ventelister for enkelte problemstillinger på inntil 9 mnd.

Det synes ikke som utvalget har maktet å gi et svar på dette ut over mindre flikkinger på overflaten av systemet og klarlegging av ansvar og rettigheter. Det blir ikke pekt på behovene for reell økonomisk styrking av 2.linjetjenesten som skal bidra til veiledning av skoler og barnehager for å få best mulig tilbud til alle.

Videre tar man ikke i særlig grad fatt i hovedproblemet: Samfunnsutviklinga som gjør at stadig flere får særskilte opplæringsbehov i barnehage og skole!

Jeg har i friskt minne intensjonene om at det faglige nivået ute i kommunene skulle bli bedre da man etablerte kompetansesentrene som et overordnet hjelpeapparat samt at man etablerte tyngdepunktjenester for PPT regionvis. Meråker hørte i denne sammenhengen til regionen Verdal, Levanger, Frosta, Stjørdal og Meråker.

Da dette ikke fungerte ble det vedtatt at dette ansvaret skulle overføres kommunene for at hjelpeapparatet skulle komme nærmere brukerne. De øremerkede midlene til tyngdepunktstjenestene ble overført til kommunene med en nedtrappingsplan over 5 år. Denne perioden er nå over – og med stadig trangere kommuneøkonomi har de nye stillingene ute i PPT i kommunene falt bort.

Nå er det forslag om å sanere antall kompetansesentra og overføre midlene – nok en gang til et ledd nærmere brukerne. Det er fare for at dette også blir et slag i lufta.

Rådet for PPT i regionen fremsatte i vår i brev til rådmenn og ordførere i de berørte kommunene følgende strakstiltak:

- Gjeninnføre merkantilt personale i PPT som kan ta seg av rutineoppgaver.
- Vurderinger fra PPT i forhold til vedtak om spesialundervisning gjøres i større grad gjeldende for en 3-årsperiode forutsatt at barnehager og skoler følger opp med bedre arbeid med IOP (individuelle opplæringsplaner) og reelle evalueringer av tiltak gjennom halvårsrapporter.
- Økt kompetanse og mer tid for spesialpedagogiske koordinatore og spes.ped.team ute på skolene m.v.

Ellers er jeg enig i de betraktninger som Meråker PPTR har lagt fram i denne saken.

Jeg vil i denne sammenhengen peke på et svært positivt tiltak:

Utdanningsdirektoratet har latt utarbeide en ”Veileder til opplæringsloven om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning.” Denne vil være til mye hjelp for de som arbeider med dette feltet i skoler og barnehager m.v.

Konklusjon

Meråker PPT sine kommentarer oversendes som Meråker kommunes merknader til denne innstillinga.

Henrik Vinje
Rådmann

Egil Haugbjørg
sektorsjef

09/730

28 SEPT 2009

Meråker kommune

Administrasjon skole, oppvekst og kultur
7530 Meråker

KOMMENTARER TIL HØRING AV NOU 2009:18 – "Rett til læring".

Viser til brev av 04.08.09, der vi blir bedt om å komme med kommentarer til denne høringen innen 28.09.09, for videre behandling i kommunen.

Kapittel 13 – Tidlig innsats og forebygging.

Det foreslås at kommunen får i plikt å sikre språkkartlegging av barn omkring fylte tre, fire og fem år. For tospråklige barn må begge språk kartlegges.

Kommentar:

Dagens ordning er slik at alle 2 og 4 åringer kartlegges språklig nasjonalt gjennom helsestasjonens rutiner, med kartleggingsverktøyene "SATS" og "Språk 4". En kartlegging av alle barn på tre, fire og fem år, vil være uhensiktsmessig og unødvendig bruk av tid. Hvis dette gjennomføres, bør det i så fall være snakk om en screening som gjøres i barnehagen, der man ut fra dette vurderer hvem som har behov for grundigere kartlegging språklig. Skal man avdekke språkvansker, er det et poeng å komme inn før barnet fyller 3 år. Og det er derfor minst like viktig å se hvordan rutiner kan bedres på et tidligere stadium, på landsbasis. Betydningen av å kartlegge tospråklige barn på begge språk, er udiskutabel. Men realismen i å klare å gjennomføre dette på alle språk, spesielt i små kommuner, er diskutabel. Oppfordrer departementet til å se nærmere på modeller som lettere kan løse denne utfordringen.

Det foreslås at læringsboka innføres som felles verktøy for tidlig innsats og oppfølging. Boka følger barnets og elevens utvikling, læring og læringsmiljø gjennom barnehage, grunnskole og videregående opplæring.

Kommentar:

Det hadde vært ønskelig med en grundigere redegjørelse for hvordan en slik læringsbok er tenkt brukt. Det virker også som det er behov for en juridisk avklaring, i forhold til hvem er eieren av boken.

Det er nevnt at boken skal innholde barnets/elevens status, mål og oppfølging. Elever som har individuelle opplæringsplaner, vil ha den innlemmet i denne boken.

Det kan være mange foredele med en slik bok. Det bedrer overganger og oversikt over hvilken oppfølging barna/elevne har fått. Å benytte dette som et hjelpemiddel for dynamisk kartlegging, er også en styrke.

Men det stiller også store krav til kvalitet på det som skal nedfelles. Dersom dette innføres, er det viktig med en kompetanseheving/skolering av personalet i skole og barnehage.

Kvalitetssikringsrutiner på dette arbeidet er avgjørende for at det skal bli en god løsning (men som også med dagens ordning er en like stor utfordring). Det bør også være rom for å vektlegge like mye sterke sider og hvordan man arbeider med disse, som med det som er problemområder.

Det foreslås at dokumentasjons- og rapporteringsarbeid i barnehage og skole begrenses til det som tjener barnets og elevens utvikling, læring og læringsmiljø. Omfanget av dokumentasjons- og rapporteringssystemer må derfor gjennomgå med sikte på å skape mer sammenheng og frigjøre ressurser til lærings- og utviklingsarbeid.

Kommentar:

En dokumentasjon av det som tjener barnets og elevens utvikling, læring og læringsmiljø, er svært omfattende, og vil ikke medføre mindre tid til rapportering, som igjen kan frigjøre ressurser til andre ting.

Kapittel 14: Rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen

Det foreslås at retten til spesialundervisning i opplæringslovens § 5-1 erstattes av en rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen. Denne retten utløses når eleven ikke har et tilfredsstillende læringsutbytte. Tilretteleggingen omfatter det mangfold av tiltak som settes i verk i form av personallressurser, materielle ressurser og organisatoriske tiltak.

Kommentar:

Utvalget har pekt på at med dagens ordning og lovverk har 20-25% av elvene i norsk skole ikke tilstrekkelig utbytte av opplæringstilbudet sitt og vi har ikke lyktes med å gi en likverdig opplæring for alle. Evaluering av effekt av spesialundervisning viser at ikke alle har utbytte av dette heller. Det som det er viktig å poengtere i slike undersøkelser, er at det har ikke blitt evaluert effekt av tilbud der man har hatt reell spesialpedagogisk hjelp, og det viser at det et stort behov for øke kompetansen når det gjelder spesialpedagogisk hjelp. I dag får mange elever tilbud av lærere som ikke har spesialpedagogisk kompetanse og den økte forekomsten av bruk av assistenter (som ikke blir gitt nødvendig veiledning) som en del av spesialundervisningen, er også et tema som diskuteres nasjonalt. Spesialundervisning får slik det praktiseres et uklart innhold. I høringen står det at spesialundervisning er bruk av ekstra personale, redusert gruppestørrelse, andre lokaliteter. Bare en del av opplæring utføres av personale med spesielle forutsetninger og kompetanse til å støtte læringen.

Å møte dette gapet, der de 20-25% uten tilfredsstillende utbytte av opplæringstilbudet sitt, blir møtt med å blir fratatt retten til å få spesialundervisning, dersom man ikke har

tilfredsstillende utbytte av opplæringen vil, være en helt feil vei å gå. Dersom loven skal endres, bør den i så fall endres i en retning, som sikrer elevene hjelp av en person med nødvendig spesialpedagogisk kompetanse. Dette vil medføre at kommuner ved ansettelser og kompetanseheving må prioritere dette kompetanseområdet høyere enn i dag. Det er ikke nok i alle tilfeller å ha tilgang på en ekstra lærer/assistent for å få utbytte av opplæringen. Fokus må rettes på kvaliteten av det arbeidet som faktisk utføres.

Å innføre en *rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen*, vil altså bare bli en mer diffus og vag rettighet, enn dagens lovverk, og der betydningen av spesialpedagogikk tones ned istedenfor å fremheves som det sentrale element, for å få utbytte av opplæringen. Og det vil føre til mindre kvalitetssikring på det tilbudet som skal gies.

Gjennom opplæringsloven skal alle elevers rett til tilpasset opplæring etter evner og forutsetninger sikres. Dette er et viktig hovedprinsipp, og det bør fortsettes å satses også her. Selv om det ikke nødvendigvis er slik at god tilpasset undervisning, fører til mindre behov for spesialundervisning. Spesialundervisning er en form for tilpasset opplæring.

Det foreslås at den som har ansvaret for gjennomføringen av ekstra tilrettelegging i opplæringen, må ha relevant kompetanse til å møte de utfordringer som ligger til grunn for tilretteleggingen, eksempelvis spesialpedagogisk kompetanse.

Kommentar:

Det bør foretas en massiv kompetanseheving på området spesialpedagogikk (eller andre yrkesgrupper, som kan ivareta elevers opplæringsbehov) og dette bør sikres i loven.

Det foreslås at vedtak om ekstra tilrettelegging i opplæringen kan fattes uten sakkyndig vurdering slik det forutsettes i dagens §5-3 i opplæringsloven, men basert på barnehagen og skolens egen saksforberedelse, gjort i samarbeid med PP-tjenesten.

Det skal utarbeides sakkyndig vurdering dersom

- *Det er sannsynlig at det må gjøres avvik fra læreplanen*
- *Skolen ikke har den nødvendige kompetansen*
- *Foresatte og barnehage/skolen krever det*
- *Tilrettelegging vil kunne forutsette større organisatoriske endringer*

Kommentar:

Det er viktig at skole strekker seg langt for å imøtekomme elevers behov for tilpasset opplæring. Der dette ikke lenger er mulig, skal det fattes et enkeltvedtak for å sikre elevens rettighet utover det som vanlig tilpasset opplæring.

Dersom PP-tjenesten ikke skal være sakkyndig i slike saker, kan det medføre enda større forskjeller i praksis mellom skoler og kommuner. Opplæringstilbudene er jo allerede i dag så varierende kvalitet fra kommune til kommune, at utvalget påpeker at det blir stilt spørsmål ved om Norge har en fellesskole. PP-tjenesten skal slik det foreslås, være med i et samarbeid, rundt disse barna. Dette kan bli en uklar rolle, da hovedhensikten med en sakkyndig vurdering

er å sikre elevenes rettigheter og dokumentere hva som vil gi eleven et forsvarlig opplæringsstilbud. Det vil ikke her komme frem om vedtakene som fattes er i samsvar med PP-tjenestens anbefaling eller ikke. Det stilles også spørsmål ved hvem som skal vurdere om skolen har den nødvendige kompetanse til å foreta disse vurderingen eller ikke.

Det blir senere pekt på at dette vil frigjøre tid hos PP-tjenesten. Men samtidig påpekes det at det skal utarbeides sakkyndig vurdering, dersom det må gjøres avvik i fra læreplanen. Hovedtyngden av de elevene det skrives sakkyndig vurdering på, har avvik i fra læreplanen. Dette vil derfor ikke medføre noen arbeidsbesparelse.

Dagens ordning bør fortsette, men det bør satses på bruk av tre-årige sakkyndige vurderinger, der det fattes enkeltvedtak hvert år, der dette er gjennomførbart.

Kapittel 17 – Helhet krever tverrfaglig og tverretattlig samarbeid

Det foreslås at bestemmelser om individuell plan, hjemles i barnehageloven og opplæringsloven.

Kommentar:

Det er viktig at retten til individuell plan hjemles i de nevnte lover. Personalet i skole og barnehage er ofte de som først får kjennskap til barn og elever med behov for tjenester over lengre tid, gitt fra flere instanser. De bør således kjenne regelverket og kunne anbefale foresatte å søke kommunen om at det blir utarbeidet en slik plan. Men det er fortsatt svært viktig at ansvaret for å utarbeide og drive denne planprosessen, hjemles i helselovgivningen, men i samarbeid med andre aktører. Barnehage, skole og PPT har kun ansvar der elever er i en eller annen form for opplæring. Det er derfor viktig at det også er flere i en kommune som kjenner situasjonen til brukerne godt og spesielt med tanke på overgang fra videregående skole til voksenliv.

Det foreslås at PP-tjenesten får selvstendig henvisningsrett til barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) og barnehabiliteringstjenesten (HABU)

Kommentar:

BUP og HAB-tjenesten er PP-tjenestens andrelinjetjeneste, og det er således naturlig at PPT blir gitt en selvstendig henvisningsrett dit. Men det er fortsatt viktig at samarbeidet med helsestasjon og fastlege ivaretas. Det anbefales at man innfører rutiner, der PPT henviser til BUP/HAB og ber helsestasjon og fastlege om å overføre relevante opplysninger vedrørende henvisningen.

Det foreslås at det iverksettes tiltak for at barn under barnevernets omsorg/i barnevernets tiltak får oppfylt sine rettigheter etter barnehageloven og opplæringsloven.

Kommentar:

Undersøkelser viser at barn i barnevernsinstitusjoner og oppfølging av barnevernet, er taperne i utdanningssystemet, og det jobbes med å bedre deres rettigheter. Det er viktig å prioritere dette området.

En start hadde vært at det følger statlige midler med elevene, som kan benyttes til å tilpasset opplæringen, få ekstra tid til å bygge relasjon til en voksen for å trygges osv. Erfaringsmessig vet vi at disse elevene kommer "plutselig" pga hastevedtak. Det er liten tid til forberedelser og de kommer ofte flyttende midt i skoleåret, da ofte alle ressursene er fordelt, noe som gjør at man ikke alle steder får det man burde hatt, eller det tar unødvendig lang tid å få på plass det tilbudet de skulle ha hatt, pga økonomiske diskusjoner. Selv om elevene ikke har fagvansker, har de stort sett alltid behov for ekstra oppfølging på grunn av sin livssituasjon. En slik "grunnpott", hadde vært en godt start.

Kapittel 18 – Kompetanse på alle nivåer

I dette kapittelet foreslås det en styrking i grunnutdanningen, ut fra behov for kompetanse på området ekstra tilrettelegging i opplæringen, herunder spesialpedagogiske emner. Og ordning med etter- og videreutdanningstilbud blir styrket, både når det gjelder allmenn kvalifisering og kvalifisering med hensyn til barn og elever med behov for ekstra tilrettelegging. Barne- og ungdomsarbeidere får hevet sin kompetanse på læringsmiljø og vanlige læringsutfordringer hos barn, slik at de kan bidra til en inkluderende barnehage og skole. Det etableres et etter- og videreutdanningstilbud for sosialpedagogiske rådgivere. Det etableres et femårig kompetansehevingsprogram for barnehager og skoler, som skal bidra til utviklingsarbeid, veiledning og kompetanseheving knyttet til vanlige lærevansker hos barn og unge. Programmet gies en økonomisk ramme på ca 19. Mill kroner per år.

Kommentar:

Tiltakene som skisseres er svært positive. Det er spesielt viktig at det foretas en kompetanseheving, slik det nevnes, på samspillet mellom kartlegging, evaluering og tiltak. Men omfanget av denne kompetansehevingen, er uklar. Dersom det er slik at 20-25% av alle elever i norsk skole, ikke har utbytte av den opplæringen man får, vil det være behov for en massiv satsing på dette området. Når det nevnes summer som 19 mill for et helt land, blir det jo ikke mye på hver enkelt aktør.

Forskning viser at det viktigste faktoren for å ha utbytte av en opplæringssituasjon, er å ha en god relasjon til sin lærer og en lærer som kan sitt fag. Det er nødvendig at det foretas en kompetanseheving, på spesialpedagogiske områder, men relasjonsfokuset må ikke glemmes. Departementet oppfordres til å se videre på hvordan også dette aspektet kan ivaretas.

Rigmor Winther

Rigmor Winther

PP-leder / Ped.Psyk.Rådgiver

